

Večernik

»JUTRA«

Leto I. (VIII.), štev. 145

Maribor, torek, 25. oktobra 1927

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Pri plačilu pri poštnem ček. zov. v Ljubljani št. H.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Davidović zopet omahuje

Demokratski ministri in Spahova skupina odločno za vlado — Demokratski klub bo najbrže odgodil razpravo o spomenici opozicije

BEOGRAD, 25. oktobra. Štiridnevni rok, ki so si ga izprosili demokratski ministri od demokratskega kluba, da zaščitijo odnose med obema vladnima strankama, je ministrski predsednik Vukičević temeljito in dobro izrazil, da utrdi omajani položaj sedanje koalicije. Z znatnimi koncesijami je na eni strani zadostil demokratske ministre in jim močno olajšal položaj, muslimane, ki tvorijo drugo skupino Demokratske Zajednice, pa je na drugi strani s prepustitvijo Bosne njihovi interesni sferi sploh popolnoma pridobil za sedanjo koalicijo in jih že takorekoč oddvojil od Davidovića.

Mirovali seveda niso tudi demokratski ministri, ki sedaj nenadoma forsirajo fuzijo demokratske in samostojne demokratske stranke, da bi na ta način zrahljali vedno bolj pristržne odnose med samostojnimi demokrati in radićevci.

Atmosfera neposredno pred današnjim važnim sestankom demokratskega poslanskega kluba, na katerem naj se po temeljiti razpravi odloči u-soda sedanje koalicije, je prenasršena elektrike in nikdo ne ve, kaj se porodi popoldne. Demokratski ministri so zelo samozavestni in prepričani, da bo zmaga njihova teza glede ohranitve koalicije z radikali. Popoldne so imeli daljša posvetovanja z ministrskim predsednikom in so se pri tej priliki razmotrivale vse možnosti, ki morejo nastati iz odločitve demokratskega kluba. Izgleda, da sta Marinković in Vukičević že pridobila večje število poslancev z različnimi koncesijami. Vrh tega je Vukičević z nenadnim popuščanjem v vprašanju muslimanskih zahtev, pridobil za vladno koalicijo sedaj tudi dr. Spaha in njegove pristaše. Sploh je bil Vukičević danes

dopolodne zelo dobro razpoložen in samozavestnejši nego kdaj prej.

Ob 11. dopoldne je zaprosil Marinković telefonično Davidovića za razgovor v demokratskem klubu. Konferenca med obema demokratskima voditeljema je trajala tričetrt ure in je skušal Marinković še enkrat prepričati Davidovića o koristih sedanje koalicije za demokrate in ga pregovariti, da resignira na glasovanje v vprašanju, ali naj demokrati še ostanejo v koaliciji z vlado ali ne.

Demokratski ministri so izjavili danes dopoldne, da je ministrski predsednik izpolnil vse njihove zahteve, ki so jih stavili in je radi tega za bodoče zjamčeno uspešno skupno delovanje obeh koalicijskih strank. Ministri bodo sicer delovali na to, da se izreče v klubu Davidoviću zaupnica, obenem pa bo moralo biti odobreno tudi poročilo zunanjega ministra o političnem položaju, dočim naj bi se spomenica opozicijskih strank sploh ne stavila na dnevni red.

Nezmanjšano bojevitost razpoloženje pa vlada tudi v Davidovičevi skupini. Situacija je postala zrela. Ako bi Marinkovičeva skupina v resnici zmaga-la, v kar pa Davidovičevi pristaši ne verujejo, potem bi to pomenilo samo podaljšanje sedanjega neznosnega koalicijskega stanja za nekaj tednov. Davidovičevci smatrajo nenaden preokret muslimanov za nelojalnost.

Splošno pa se domneva, da tudi današnji dan ne prinese odločitve. Najbrže bo stvar rešena sledeče: Demokratski klub bo izrekel Davidoviću zaupnico in odobril poročilo demokratskih ministrov v polnem obsegu, odločitev o znani spomenici opozicije pa bo odgodena do strankinega kongresa.

Nova razkritja v braškem diplomatskem umoru

SOKRIVDA DUNAJSKEGA ALBANSKEGA KONZULA SARAČIJA. — VSE NITI VODIJO V RIM IN TIRANO.

PRAGA, 25. oktobra. Skupnim naporom praške in dunajske policije se je posrečilo odkriti v aferi praškega diplomatskega umora nove važne momente. Po avtentičnem poročilu dunajske policije je imel atentator Bebi na potu v Prago na Dunaju daljši razgovor s takojšnjim albanskim konzulom Saračijem, ki je bil svoječasnno zapleten v atentat na bivšega albanskega finančnega ministra Gurakučija. Najbrže tudi v praškem slučaju nima čistih rok.

Dalje je ugotovljeno, da se je Saračij po umoru Cena bega nenavadno zanimal za prtljago Cena bega, pri čemur je hotel podtakniti razne Jugoslavijo in albanske emigrante obremenjujoče dokumente, da bi na ta način vzbudil sum, da je pri umoru soudeležena jugoslovanska diplomacija. Enako se je zanimal za prtljago Cena bega tudi iz Bukarešta došli albanski poslaniški opravnik.

Policija je tudi ugotovila, da je bil atentator Bebi v zelo pristržnih odnosih z italijanskim oficirjem Baltazzijem,

ki je izvršil l. 1919 vlom v avstrijski konzulat v Curihu, da bi se polastil nekoga diplomatskega akta.

Vse te niti dokazujejo, da gre v tem slučaju za zločin, ki je bil dogovorjen med Tirano in Rimom. Jasno je tudi, da bodo odkritja praške in dunajske policije mnogo prispevala k pojasnitvi te italijanske spletke.

Po poročilih iz Severne Albanije grozi tamkaj vstaja, ker se je že tako veliko nezadovoljstvo severoalbanskih plemen z režimom Ahmeda Zogu vsled umora Cena bega sedaj še povečalo.

Borza

LJUBLJANA, 25. okt. Devize: Berlin 1356.50, Curih 1095.50, Dunaj 801.50, London 276.70, Newyork 56.73, Praga 168.40, Milan 310.25. — Efekti: Celjska 164, Ljublj. kreditna 135, Prva hrvatska 902, Kreditni zavod 160, Vevče 135, Ruše 290—300, Stavbna družba 56, Šešir 104.

Agrarni škandal v Prekmurju

KAKO SE IGRA AGRARNO MINISTRSTVO Z INTERESI UBOGEGA LJUDSTVA. — KRIVCI MORAJO DOBITI ZASLUŽENO KAZEN.

Dolnje Prekmurje, 25. oktobra.

Že v prvi polovici l. 1926. so dobili razni številni agrarni interesentje — gre za 12 družin dobrovoljcev, za 38 družin optantov in za 140 družin domačinov Prekmurcev — od Okrožnega agrarnega urada v Mariboru dekrete, da dobe ob terminu dodeljene toliko in toliko agrarne zemlje od veleposestva Esterhazy pri Dolnji Lendavi, ki je sedaj last zagrebške Banke za parcelacijo. Prvi termin je bil že lani 1. oktobra. Toda ta prvi oktober je nastopil, agrarni interesentje pa so celi mesec zastojali čakali na obljubljeni poziv, naj pridejo, da prevzamejo dodeljeno jim zemljo. Banka se je proti izvršeni reviziji agrarnih odnosov pritožila in ministrstvo je izvedbo razdelitve »bustavilo«. Odredilo je novo revizijo.

Okrožni agrarni urad je revizijo izvršil ter poslal ministrstvu znova popolnoma točne podatke. Na podlagi obstoječih zakonitih določb je moralo biti ministru jasno, da je pritožba Banke neutemeljena. Odrejena je bila dodelitev zemlje, ko je pa prišel določeni termin, je bil ta odredba zopet brzojavno preklicana.

Trikrat je že bila odrejena razdelitev, in trikrat je bila brzojavno preklicana. Pred meseci so namreč interesentje zopet prejeli obvestilo, da naj s 1. oktobrom pričakujejo poziva, da zemljo prevzamejo. Tudi so jim radi-kalski agentje to za časa volilne borbe obljubljali. Ko pa je potekla že polovica oktobra, je prišla vest, da je minister odredil »nove izvide«, ki jih naj izvrši odposlanec ministrstva gosp. Filipovič, ki ima predložiti ministru »izveštaj«.

Kaj to pomeni, si lahko vsakdo sam na prstih izračuna: zavlačenje zadeve zopet za leto dni. Zakaj sedaj je

čas, da bi si novi zakupniki zemljo obdelali, posejali in pripravili. Ljudje obupujejo, mnogi dobrovoljci, ki so bili prepričani, da zemljo končno dobijo, so sedaj na cesti. V Julijski krajini je krog 20 optantov, ki imajo že obljubljeno zemljo in ki jih Italijani sedaj izganjajo. Kam naj gredo? In kdor pozna mizerno gospodarsko stanje domačinov-agrarnih interesentov, ve, kaj pomeni, da bodo zopet skozi leto dni trpeli na pomanjkanju zemlje — zaradi kaprice nekaj kapitalistov brez srca.

Pa: da uganjajo sedanji lastniki na tak nehumani način »obstrukcijo«, ki težko zadene blizu 200 rodbin, živeče v revščini in pomanjkanju, bi še končno razumeli. Da pa imajo nepravilne in protisocialne njihove težnje zaslonbo tudi v ministrstvu samem, to je manj razumljivo. In vendar je iz vsega dosedanega poteka zadeve razvidno, da so na delu neke tajne sile in sicer v Beogradu in tudi v Ljubljani. Med ljudstvom se popolnoma javno začne govoriti o tem, da gre nekaterim osebam za »zarado«. Ljudstvo tudi dobro ve, da je bil Slovenec »dvignjen« iz oddelka za Slovenijo v ministrstvo za agrarno reformo. Ljudstvo dalje dobro ve, da so poslanci SLS že ponovno obljubili intervencijo v korist upravičenim zahtevam agrarnih interesentov. Ljudstvo pa tudi dobro vidi, da se uspehi te intervencije dozdej niso pokazali, razun, če naj smatramo za uspeh, da se je z odredbo »novih izvidov« stvar zopet zavlekla — ad calendae graecas.

Zato pa ljudstvo tudi že s hrepenejem pričakuje, da pridejo na krmilo demokratski elementi, ki bodo po njegovem prepričanju tudi v tem vprašanju pomedli z ogabno korupcijo in spravili krivce pod obtožbo.

Požar v Lutomeru

V nedeljo, okrog 7. zvečer, je začel goreti v Lutomeru kozolec gostilničarja Strasserja. V kozolecu je bilo okrog 100 centov kme. Kozolec je bil v par minutah žrtev plamenov z vso zalogo vred. Zraven ležeče poslopje, skladišče trgovca Škrleca, je bilo istotako takoj v plamenih. Ker so bile v skladišču zaloge premoga, razne špecerije itd., je seveda tudi to poslopje naglo gorelo. Ogenj je podpihoval tudi še močan veter. Povrh je v prvem hipu odpovedala nova motorna brizgalna tamošnjega gasilnega društva, tako da se je gašenje pričelo šele, ko so prihitela gasilna društva s Cvena, Stročjevasi itd. Posrečilo se je ogenj omejiti na to poslopje, dasi je bila velika nevarnost, baš radi močnega vetra, za ves tamošnji del mesta, kjer so hiše natrpano skupaj. Strasser in Škrlec imata ogromno škodo. Krivce še niso izsledili, dasi je orožništvo še tisti večer z vneto šlo na delo. Pripovedujejo, da so ljudje videli tik pred izbruhom požara bežati od poslopja nekoga moškega. —

Nesreča starčka.

Že blizu 80 let stari Jurij Lot, ki preživlja v Št. Ilju svoje domovine kot hlapec, dninar in pastir, se je ponesrečil te dni na pašl. Krave, ki so se začele bosti je razganjal, pa so ga podrla na tla in ranile, po rami in po vratu. Starček se je zatekel v balnico. —

Strašna nesreča v kinu

STOCKHOLM, 25. oktobra. V kinematografu v Tamersfortu na Finskem, se je zgodila v nedeljo strašna nesreča, ki je zahtevala 21 človeških žrtev. V projekcijskem oddelku kina se je vnel film. Operater in njegov pomagač sta v strahu izgubila glavo in zbežala, pri tem pa pustila vrata odprta, tako da je imel ogenj svobodno pot in se je z veliko naglico razširil po balkonu. 19 ljudi je bilo takoj mrtvih, dve osebi pa sta kasneje podlegli požarom. Ogenj se je hitro razširil tudi na parket, kjer so se med publiko odigrali strašni prizori. Veliko številno ljudi je bilo v zmešnjavi tudi ranjenih.

Zgodovinski vagon.

Zgodovinski vagon, v katerem je bilo sklenjeno premirje v svetovni vojni in je spravljen v Parizu v Dome des Invalides, bo 11. novembra prepeljan na kraj, kjer je bilo premirje podpisano (Compiègne). Takrat se bo vršila namreč velika svečanost, kateri bodo prisostvovali francoski vojni minister, številni maršali in britski admiral Weynis.

**Prispevajte za spomenik
Kralju Petru v Mariboru**

Naši Pohorci

SLAVNO ZNANO POHORJE — NEZNANI POHORCI. — LITERARNE POMANJKLJIVOSTI. — POHORSKI TIPI V MARIBORU. — ČUDNO NAREČJE. — ZATAJEVANJE IMENA. — JURIJ VODOVNIK — POHORSKI PESNIK. — POHORSKO OVČARSTVO IN GOZDARSTVO. — COKLI V POEZIJI. — IZ NARODA ZA NAROD.

Naš Maribor sme velik del svoje svetovne slave pripisati bližini zelene Pohorja. In res sta Maribor in Pohorje neločljiva, enega si brez drugega misliti ne moremo! Nešteto umskih proizvodov je že opevalo Pohorje v čast in slavo našega Maribora. Naš vrlji Badjura je celo »iskral in izdal vodnik ter tako postal pohorski cicerone ali Baedeker. Brezdvomno si je s tem stekel nevenljivo zasluge za naše Pohorje in našeli bi še lahko mnogo pesnikov in pisateljev, ki so skušali s Pegazom zajahati naše »pogorje« in odnesti — rekord. Vsi so si pa bili edini v tem, da so pozabili slaviti in opevati naše Pohorce, o katerih nam niso ohranjeni v širši javnosti niti fragmenti. Svetovnoznameniti so dandanes skoraj že Prleki, Poljanci in Savinjšani, Pohorci pa so le redko poznana naša literarna »kapaciteta«. Ta ugotovitev je tembolj žalostna, ker si današnji Pohorci domišljujejo, da imajo med sedanjimi slovenskimi literati svojega zastopnika, ki je že celo opeval svoja pohorska pota, žal nadaljnjih pohorskih posebnosti po smrti »pravega« Pohorca prof. Koprivnika nihče več ne slavi. Sedanji »pravilni« Pohorci čutijo veliko vrzel v naši literaturi, ki bi se lahko povzročila javno mnenje, češ, da je za »pohorski narod« prišla že doba dekadence, kar pa je vsakakor neutemeljena domneva, ki bi mogla dovesti le do nepotrebnega razburjenja. Dejstvo je, da je naš Pohorec zdrav in močan, on molči in dela, da pretolče svoje križe in težave, ki mu jih nalaga današnja povojna doba.

Ob sobotah jih vidiš v celih jatah v Mariboru, kjer jih takoj ločiš od Poljancev. Poljanci so visoki in šibki, večinoma opleteni z modrim predpasnikom, Pohorci pa so široki in le redkokedaj visoke postave. Dandanes so vseskozi slovenske krvi, o čemer je v prejšnji dobi marsikdo dvomil. Glede na jezik jih hrbet Pohorja loči na dvojje. Na dravski strani izrekajo prosti o kot a, nasprotno pa prevračajo a v o, kar povzroča karakteristično pohorsko govornico, ki je že rodila mnogo mariborskih dovtipov in se običajno še pretirava. Da »Ače za vado kaze posejo«, nam je v Mariboru znano in razumljivo, manj doveztni smo pa za to, če »latra či dáma« (gospodarja ni doma) Na južni strani se bližajo konjiškemu narečju, ki se od dravskega zelo razlikuje.

Čudno je, da Pohorec noče Pohorc biti. Vprašuješ lahko od vzhoda do zahoda, od juga do severa med njimi po Pohorju in nikdo ti ne bo rekel: »Tu smo Pohorci«. To ime se jim zdi skoraj za »čudljivo in se na dravski strani vedno imenujejo le po farah n. pr. Šentlovrenčani, Puščavčani, Ribničani itd. Pravijo, da so na južni strani »trdi« ali celo »skrvavi« Pohorci, kar pa zanika znani pohorski pevec Jurij Vodovnik, edina poetična korifeja, ki je znana med najširšimi plastmi našega pohorskega ljudstva. Splošno je znano, da so Pohorci tihi in resni, kar bi potrdili tudi mariborski odvetniki, ki imajo prav malo klientov na Pohorju.

Zanimivo je, da je nekdanja pohorska noša bila podobna takratni francoski modi. Pohorci so nosili dolge suknje ala francoski frak, samo rep bi fraku moral nekoliko prisekati, hlače so nosili kratke s pisanimi trakci. Ženska noša pa je bila precej podobna koroski. Dandanes so se Pohorci popolnoma »modernizirali«. Ako si v nedeljo slučajno v Puščavi ali v Rušah, vidiš mladenke s kratkimi krili, sviletnimi rutami, flor-nogavicami in šminčevlji, mladeniče pa s svilenimi kravatami, robčki in čevlji ala Humanik. To je dandanes razumljivo, ker prepad med deželo in mestom že dolgo več ne obstoja. Starejši Pohorci še pa kljub temu spoštujejo loden in domače platno, ki ga dajo celo v delo mariborskim obrtnikom. Ovčarstvo je poleg gozdarstva še največji vir dohodkov. Dr.

Turner je svojčas v »Novicah« Pohorce spodbujal, da se naj poprimajo ovčarstva in jih je celo seznanjal z angleškimi ovčarstvom. Glavno opravilo je pač gozdarstvo, saj je danes na Pohorju še danj lesni stagnaciji uspevajo, dočim se vočigled temu — kmetu bližajo slabi časi.

Tradicionalno obuvalo Pohorcev so cokli, ki jih sami izdelujejo in v tem lahko konkurirajo našim Korošcem. Ovekovječil jih je pesnik Jurij Vodovnik, ki je zapustil v dolgi epopeji zanimiv folklorističen prispevek iz sredine preteklega stoletja:

Blagor teb'Skomarska jara,
tam je že navada stara,
tista vas je — cokelburg,
taj nikdar ne pride Turki!
Vsaki farman je kolar,
vsaki purgar pa coklar...
Ni jim treba podkovalo
in nikako še kresalo,
ogenj jim spod nog leti,
jim ga kresat treba ni —
Tudi v farof v coklah grejo,
se že zunaj napovejo.
S coklamj sklopočejo
gor po pragu tolčejo. —
Fajmošter pa dobro vejo,
da zamerit jim ne smejo,
da je cokelpurgar »faine«,
jim ni ni treba rečt »herajne«.
Če se mu en fantek vleže,
mu že cokle gor priveže,
ga zažene ovce past,
kak'bo mogla s'rota zrast! — — —

Vodnikove pesmi so po Pohorju splošno znane. Razširjajo jih razni »potujoči pevci-škripalci«, ki prireajo ob raznih prilikah svoje »koncerte«, kjer poveljujejo »nekdanje stare čase na Pohorju«. Pri Sv. Anehu se vsako leto ob »žegnaniu« producirajo taki pohorski »guslarji«.

Duševno življenje naših Pohorcev je precej razvito in bo treba o tem spreговорiti v posebnem članku. Tako bo vsem Mariborčanom dana prilika, da spoznajo tudi ljudstvo na Pohorju, kamor brezdvomno zahaja vsak Mariborčan poleti in pozimi črpat lepote in dobrote, ki jih daje priroda vsem v izobilju. Marsikaj bomo pa bolje razumeli, če se seznanimo z življenjem in z običaji naših rojakov Pohorcev.

Viator.

Nekaj zanimivega iz dežele prohibicije

Neprestano čitamo v ameriških listih najrazličnejše dogodivščine, resne, manj resne in smešne, ki so v neizogibni zvezi z alkoholno prepovedjo. Ni že več čudno, če obsodijo stroga in suha oblastva nepoboljšljivega pijančka na dosmrtni zapor. — Alkoholni komisar v Newyorku je izdal že davno nov predpis glede rabe orožja po prohibicijski policiji. Ti organi so namreč prav često streljali za skritimi oboževalci alkoholičiča. V bodoče smejo v Newyorku uporabljati strelno orožje policisti samo v silobranu. Listi se norčujejo ob tej priliki, češ, po vsej ostali vesoljni državi pa se še lahko streljajo tihotapci alkohola po mili volji... — Križ je tudi s prohibicijskimi organi samimi. Predno zaplenijo oziroma izrečejo prepoved razpečavanja kake pijače, jo morajo seveda poskusiti, imajo kaj alkohola ali ne. In pri tem službenem opravilu se ga marsikateri ne namenoma nasrka.

Kako sedaj ugotoviti, je-li pil policist iz užitka in žeje ali res samo iz službene potrebe? To bo v vsakem posameznem primeru ugotovil gospod policijski komisar.

Kupujte železniške vozne karte v biljetarni 'Putnika' v Mariboru, Aleksandr. 35

Mariborski in dnevi drobiž

Obnašanje nemških junkerjev na deželi

Poziv mariborskemu županu.

V ponedeljek 24. tm. dopoldne je pri poslopih posestnika Misite ob cesti proti Jarenini ponesrečil avtobus. Reševati — pasantom se ni zgodilo nič hudega! — je prišel rešilni oddelek mariborskega gasilnega društva. Gospodje od te družbe menda še vedno domnevajo, da lahko, kakor nekoč nemški junkerji, psujejo naše slovensko ljudstvo in ga zasmejujejo.

Ne bomo pisali o tem, da so si gospodje pri reševanju dovolili celo »film sko predstavo« s fotografiranjem v raznih pozah in s pozivanjem na »freundliche Gesichter«. Odločno pa moramo v imenu našega slovenskega podeželskega ljudstva ožigosati, da so si dovolili obmetavanje sadnega drevja s kamenjem in da so oskrbnika, ki jih je prilazno prosil, naj tega ne delajo, opsovali z izbrano »finami« cvetkami: »Scheissen Sie sich nicht an, sie! blöder Trottel! Časi so minuli, ko so nemški junkerji smeli nekaznovano psovati naše slovenske ljudi s tretelini in podobno.

Ne bomo podrobno opisovali, da je nekdaj iz družbe, ki so ga gospodje nazivali za hauptmana, s podobnimi izrazi počastil tudi posestnika samega. Naletili so na človeka, ki si bo vedel sodnim potom poiskati zadoščanja napram mariborskim nemškim junkerjem.

Mi pa smatramo za svojo dolžnost, da opozorim na ta dejstva gospoda župana kot vrhovnega šefa gasilnega društva in njenega rešilnega oddelka in upamo, da bo znal in hotel gospode poučiti o tem, da se imajo napram našemu slovenskemu ljudstvu vesti dostojno in taktično in ne z nemškimi manirami izza predvojnih časov!!

Zdravniki nasprotniki razkuževanja.

Že delj časa smatrajo zdravniki in higieniki razkuževanje sob, v katerih so ležali ljudje bolni na kaki kužni bolezni za neučinkovito, češ, da se bakterije, proti katerim naj bi učinkovalo razkuževanje, itak ne razvijajo in itak ne živijo izven živečega organizma. Edina bolezen, pri kateri bi imelo učinek razkuževanje prostorov, v katerih bolnik leži ali v kateri je umrl, je tuberkuloza, toda ravno v tem slučaju se izvaja razkuževanje v jako majhni meri in neredno. V nekem članku »Presse medicale«, ki našteva argumente nasprotnikov razkuževanja, navaja pisec, da glasom statistik iz Newyorka in Pariza nalezljive bolezni, ki se javljajo z izpuščaji, kakor škrlatica, ošpice, koze itd., kljub razkuževanju ne prenehajo in se tudi število obolenj ne zmanjšuje. List pripp roča kot profilaktična sredstva izolacijo, razkuževanje med boleznijo, zavarovalno cepljenje, določitev bakteriov in, kar je glavno — vzgojo ljudstva. —

Poset pohorskih zavetišč v letu 1927.

Pohorje je v letošnji sezoni posejilo veliko število turistov, ki se bo v zimskih mesecih gotovo še znatno dvignilo. Na Klopnem vrhu, tretjem in najmanjšem zavetišču SPD, ki razpolaga z 12 posteljami in 25 skupnimi ležišči, je bilo od 1. januarja do 23. oktobra 1412 obiskovalcev. Od teh je bilo 1333 Slovencev, 32 Avstrijcev, 9 Nemcev, 5 Italijanov, 4 Čehi, 2 Francoza, 2 Angleža, 1 Amerikaneec in 1 Madžar. Ruško kočjo, ki ima od vseh jugoslovanskih gorskih zavetišč največji obisk, pa je od 1. januarja do 23. tm. posejilo 4031 turistov. —

Novorojenček v greznici.

Natakarica gostilne »Pri Korotanu« v Farni vasi pri Prevaljah je svojeга sinčka takoj po porodu vrgla v greznico. Nezakonska mati je do poroda stregla gostom. Pozno po noči, ko so neki krošnarji kvartal v gostilniški sobi, je odšla v svojo sobo in je ni bilo več nazaj. Naenkrat so gosti začuli otročji krič in sicer od zunaj. Šli so ven in ugotovili, da prihaja krič iz greznice. Zbudili so gospodarja in hlapca, ki se je po vrvi spustil v greznico ter iz nje prinesel še živega novorojenčka. Dete je bilo v gnojnici gotovo četrt ure in je po čudežnem uaključju ostalo živo.

Nemške predstave v mariborskem gledališču

(Nekaj pripomb).

Že ob koncu lanske sezone je gostovala pri nas berlinska trupa dr. Brockmanna, ki si je nadela slavno Reinhardtovo ime. Bila je to velika koncertna našim Nemcem, ki seveda nekdaniso pustili v svojem gledališču slovenske besede razven v zasmehovanje.

Nemških predstav se je v lanski sezoni udeležila nemška publika v velikem številu in tako smo pričakovali, da bo nastopilo neko pomirjenje v našem gledališkem vprašanju. Ako je uprava šla Nemcem toliko na roko, da je omogočila nemške predstave v našem narodnem gledališču, smo pričakovali, da se bodo Nemci gledališču »prijeli« s tem, da abonirajo vsaj 15 glasbenih predstav, ki jih je uprava nalašč ločila od ostalih; a to pričakovanje se ni izpolnilo. Še več, zvedeli smo, da se je Brockmannova skupina radi gostovanja v Mariboru pogajala mimo uprave z mariborskim nemškim političnim društvom. Tako postopanje je bilo za nas naravnost žaljivo in uprava gledališča je storila popolnoma prav, da je razgovore s skupino dr. Brockmanna prekinila.

Sedaj gostuje gledališki ansambl Dunaja, sledilo mu bo po vsej priliki gostovanje graškega ansambla, ki je to zaprosil preko mestne občine. Pozdravljamo goste, pričakujemo pa, da se Nemci oklenejo tudi naših brez dvoma na višku stoječih glasbenih predstav; za dramske bodo odškodovani po nemških gostih. Tako bodo smeli tudi naši Nemci gledališče, kakor ga niso imeli v Mariboru niti v prejšnjih časih, ko se niso mogli nikdar dvigniti preko plehke komedije in privlačne operete.

Sela širšega odbora podružnica Jugoslov. Matice v Mariboru

se vrši v sredo, dne 26. tm. ob 20. uri v društvenih prostorih. Slovenska ulica št. 2. Dnevni red: Obletnica Rapalla. Gg. odborniki so vabljeni, da se seje polnoštevilno udeležijo. Predsednik, —

Službo dobila

dvaja pečarja potom mariborske borze dela. —

Za zimsko porotno zasedanje v Mariboru.

ki se bo vršilo meseca decembra, je imenovalo predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani: pri okrožnem sodišču v Mariboru za predsednika dr. F. Žiharia, predsednika okrožnega sodišča in za njegove namestnike: podpredsednika okrožnega sodišča dr. F. Pičlerja, vss. J. Stergerja, vss. dr. F. Peitlerja, vss. F. Posego, vss. J. Guzelja in ss. O. Deva ter ss. dr. F. Vidoviča; pri okrožnem sodišču v Celju pa za predsednika dr. J. Kotnika, dvornega svetnika in predsednika okrožnega sodišča in za njegove namestnike: vss. dr. F. Bračiča, dr. I. Preamschaka in ss. V. Levičnika. —

Tatvine.

Včeraj so neznani storilci vlomili v podstrešju Samostanske ulice št. 12 v oddelek obrtnega nadzornika Ignaca Založnika in mu odnesli stvari v vrednosti 160 Din. V istem podstrešju so otkradli tudi šrambo Antonije Pirc in jo oškodovali za 50 Din. Ravnotam je bilo tudi stranki Vasič v septembru pokradeno razno perilo, tako da se sklepa, da uzmoviči dobro poznajo v hiši razmere. Pri osumljencah bo izvršena preiskava.

Karambol kolesarjev.

V ponedeljek ob 3. popoldne je motociklist Franjo Š. z Glavnega trga zavozil v Vetrinjsko ulico v trenotku, ko mu je pripeljal po Tattenbachovi ulici nasproti kolesar Franjo R., ki je imel na kolesu še 9letnega dečka. Na križišču sta kolesi trčili in se prevrnili. Vozači so dobili pri padcu lažje poškodbe, dočim sta kolesi močno pokvarjeni. —

Družabni plesni kurz v Palači de danse se prične 1. novembra. Prijave v Veliki kavarni. — 1449

Znamenitost radi poljubov

STROGO »DVIGANJE MORALE«. — REKORD RAZPOROK.

Slava in znamenitost se združuje dandanes z marsičem, kar nekdanj ni moglo voditi niti do pozornosti, kaj šele do slave. V splošnem se pa vendarle lahko reče, da se postane znamenit vsled raznih dejanj in gotovih uspehov. Znamenitost radi poljubov je pa tudi za današnje dni nekaj posebnega. Dosegla se je pa le in sicer v Ameriki. Do te čudne znamenitosti je prišlo tako-le:

Mesto Cleveland ima posebno strogo policijo za »dviganje morale«. Ta policija je prepovedala poljubljanje v mestnih parkih ter strogo naročila svojim organom, naj pazijo in strogo nastopajo, če bi kdo kršil to prepoved.

Policist Brown je vso svojo službeno vneto prinesel v park in je zlasti zvečer stikal za zaljubljenici, ki bi se dali od mraka zapeljati h kršenju stroge postave. Ko je nekega večera zopet najvestnejše prežal, je začul v svoji bližini sumljiv šum. Z največjo previdnostjo se je pomaknil malo naprej in zagledal je par metrov pred seboj avtomobil z zastrto svetilko, zraven pa mlad parček, ki se je poljubljalo. Vneti policist je sam sebi čestital, kajti 49krat je že zalotil in naznanil kršilce postave in evo — sedaj ima kakor nalašč pred seboj 50. slučaj. Petdeset je tudi v policijski službi jubilejna številka, torej jubilejni slučaj.

Ponosno je pristopil k parčku in poljubljanja je bilo konec. S pravim zadovoljenjem je opazil policist, da sta se mlada človeka prestrašila. Strah je znak slabe vesti. — Resno je povabil

zasačeni par, naj mu sledi na policijsko stražnico. Tu se je pa začelo protestirati: »Kaj hočete? Saj sva oženjena. Poljubljava se lahko, kolikor se hočeva«. — Policist si pa ni dal tako lahko odvzeti jubilejnega slučaja, zmal je z glavo in dejal s službeno ironijo: »Oženjena! — Kaj še! Tako je reklo tudi 49 drugih«. — Parček je moral z njim na policijski urad, kjer se je pa izkazalo, da je pristno zakonski.

Policist Brown je sicer izgubil za enkrat svoj jubilejni slučaj, postal je pa v nadomestilo deležnik velike senzacije, ki je prišla drugo jutro celo v liste. Mesto Cleveland ne slovi namreč samo po svoji strogi policiji za dviganje morale, ampak tudi vsled svojega pravega rekorda v razporokah.

Za liste je bila prava senzacija, da se najdejo še zakonski pari, ki ne mislijo samo na razporoko, marveč se celo poljublja v mračnem parku. In tudi to se je ugotovilo ter zabeležilo kot pravo čudo, da je ta par v zakonski skupnosti in zaljubljenosti že preko enega leta. Problem zakonov in zakoncev v Ameriki je prišel s tem slučajem v novo luč in policist, ki je tako senzacionalno izjemo slučajno odkril ter pripomogel do njene vseplošne vspodbudne razglasitve, je bil seveda tudi vreden velikega zanimanja. Listi, ki so prinašali sliko zakonskega para, ki se še poljublja, so smatrali za potrebno ovekoveti tudi vnetega policista kot odkritelja velike redkosti.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Torek, 25. oktobra ob 20. uri »Strahovi« Izven. (Gostovanje Dunajčanov).

Sreda, 26. oktobra ob 20. uri »Traviata« ab. C. Kuponi.

Četrtek, 27. oktobra ob 20. uri »Pygmaljon« ab. B. Kuponi.

Sobota, 29. oktobra ob 20. uri »Bajadera« ab. A. Znižane cene. Kuponi.

Mariborski abonenti C se opozarjajo, da je v sredo, 26. t. m. »Traviata« za ab. C in ne kot je bilo preje javljeno za D.

Gostovanje dunajskega ansambla v Mariboru

Sinoči je v mariborskem gledališču prvič v letošnji sezoni gostovala skupina dunajskih umetnikov pred razprodano hišo. Dunajčani so pod vodstvom Ludviga Körnerja uprizorili tridejansko veseloigro »Bobyjeva poslednja noč«. Čeprav veseloigre ne nudijo dovolj možnosti za popolno in točno presojo umetniškega nivoa igralca-posameznika, je bilo vendar delo Jamesa Borclaya podano s tolikim razumevanjem, da je v polni meri potrdilo pričakovanja in nam predstavilo Dunajčane v najboljši luči. Značaji posameznikov so bili vzorno podani, in skupnih nastopih pa so igralci v izražanju nadkriljevali drug drugega. Osebnost Körnerja izstopa. Momenti ravnodušnosti, laži-junaštvo in snoh lastnosti slabotnega varanega moža, so podčrtale njegovo igralsko moč. Herman Gruber je vli v »priatelj« mnogo duha in se prilagodil ne ravno lahki nalogi dvorezne vloge bobalčevca, ki se »junaško« dvojuje za ideal žensko, čeprav je vzrok duca olunek banane. Anni Doppler-Körner je kot prostovoljna žrtev prijateljeva »Bobyjeva« poslednje noči dovršeno izrazila čustva po nečem izrednem koprače žene. V drugem dejanju razočaranja, ko možna, da žrtev ni dosegla namena in da Boby še živi, je na višku. Sicer je tudi delo na tem mestu po šegavi duhovitosti najmočnejše, vendar je namen avtorja, osmešiti tovrstno žensko, z nje no igro močno povdaren. V skupni igri zadnjega dejanja, kjer zavisi utis od harmonije in stavitve izražanja nasprotujočih si značajev v prijetno veselost popri neizprosni sovražnikov, je podana bilanca njih kakovosti.

Dunajčani so številno publiko priklenili nase in nudili z »Robbievo poslednja noč« res obilo užitka. Po večerajnji uspeli igri se njihov drugi in poslednji nastop v »Strahovi« pričakuje z velikim zanimanjem.

Iz »Slovenske Matice«

Pred dnevi je bilo v slovenskih dnevnikih priobčeno društveno delovanje »Slovenske Matice« na temelju novih pravil. V teh objavah so bili vabljeni vsi zainteresirani iz Ljubljane (v svrhu olajšanja delovanja društvene administrativnega tajnika z nabiranjem članov v Ljubljani) — a tudi vsi izven Slovenije živeči Slovenci, da prijavijo pismeno po dopisnici svoj pristop in način zaželjenega odplačevanja članarine (50 Din letno, v mesečnih obrokih, oz. ob sprejemu knjig itd.). Pristop je pa do zdaj pismeno prijavilo tudi lepo število oseb izven Ljubljane in različnih krajev Slovenije. Vse te izven Ljubljane v Sloveniji že prijavljene člane, a tudi tiste, ki se bodo še prijavili, opozarjamo na objavljeno dejstvo, da se bodo ustanovila oz. so deloma že ustanovljena poverjeništa izven Ljubljane po vsej Sloveniji na sedežu okrajnih sodišč za cele okraje, po potrebi tudi v drugih večjih prometnih krajih za dotične okoliše. Samo ob sebi je umevno, da veljajo te prijave, vendar se bodo imena teh članov od društva naznanila pristojnim okrajnim poverjenikom v svrhu evidence. To je potrebno že radi razpošiljanja knjig; knjige bo društvo za vse člane posameznih okrajev oz. poverjeništev poslalo skupno na naslov poverjenikov. Imena poverjenikov se bodo objavila v časopisih.

Sport

Mariborski nogometni derby.

V nedeljo 30. t. m. se bo na igrišču ISSK Maribora odigrala prvenstvena tekma med Mariborom in Rapidom, katera izid bo končno veljavno odločil jesenskega prvaka za sezono 1927-28. Nasprotnika se za srečanje temeljito pripravljata. »Maribor« je odigral v nedeljo izkusno tekmo, ki ni prinesla za nesplošnega uspeha, tako da se pričakuje, da bo proti Rapidu nastopil v isti postavi kot v pokalni tekmi. Tudi Rapid je ukrenil vse potrebno, da ojači svoje moštvo. V tekmi proti Mariboru bo nastopil vratar Čerče, ki pride v ta namen od vojakov. Pričakovati je še drugih korektur v moštvo, tako da bosta Maribor in Rapid docela enakovredna nasprotnika. O izidu je težko ugibati, kajti zmago si bo priborilo pošteno in vztrajno moštvo.

Prosveta

Moderna izobrazba

Že dolgo smo pogrešali v slovenski knjižnici knjigo, ki bi kratko, pregledno in jasno razložila, na čem sloni moderni svetovni nazor in kakšna bo naša izobrazba, če hočemo veljati za napredne ljudi. V naših razmerah, ki so polne konfliktov med nazadnjaškim in naprednim svetovnim nazorom, je tak spis še posebno nujen in važen.

»Tiskovna zadruga« v Ljubljani je pravkar izdala kot 19. zvezek svoje zbirke »Pota in cilji« razpravo Ferda Seidla »Moderna izobrazba«. Poljudno in lepo sestavljena razprava ustreza v polni meri uvodoma omenjeni potrebi. Naš odlični prirodopisec, ki je že ponovno pokazal, kako mojstrski ume popularizirati prirodne vede in zagovarjati na njih sloneči znanstveni svetovni nazor, je dal z »Moderno izobrazbo« slovenskemu izobražencu pravi vadecemecum. To, kar najdeš drugod v debelih knjigah, je podano v Seidlovem spisu na 72 straneh, vendar pa je v njem vse, kar bi moral vedeti sleherni naprednjak, hkrati pa tudi izpodbuja k proučevanju večjih spisov. Pisec vidi v izobrazbi osnovni in poglavitni problem človeške družbe. Vedno večji napredek — to je smoter vsega družabnega in kulturnega razvoja. Po dolgem tavanju in iskanju resnice o svetu in življenju je človeški um odkril v prirodnoznanstvu najzanesljivejši vir spoznanja. Pisec seznanja čitatelja z razvojem znanstvenega svetovnega nazora, ki je dosegel višek v dognanju, da sta snov in sila enotna in da je vsa priroda s človekom vred podrejena vseobčemu razvoju. S tega vidika presoja tudi izobrazbo, ki naj vzgaja um, umetniška čustva in socialnost. V luči prirodne znanosti se izgublja črno-glednost. Boj zoper kulturno nazadnjaštvo postaja radostna potreba, napredek človeštva pa najtrdnjša vera.

Spis Ferda Seidla »Moderna izobrazba« bo s pridom čitala tudi naša mladina. Dobro bo rabil vsakemu naprednemu javnemu delavcu, zlasti učiteljem in drugim izobražencem, ki imajo konflikte z nazadnjaštvom na kmetih. Kakor vsi zvezki zbirke »Pota in cilji« je tudi ta opremljen lično in okusno. Knjiga stane broširana Din 16, mehko vezana pa Din 20.

Kje so največji pilanci?

Po neki francoski statistiki o potrošnji vina, stoji v Evropi Francoska na prvem mestu. Vsak Francoz spije na leto povprečno 144 litrov vina. Lah 128 litrov, tema sledijo Avstrija, Madžarska, Rumunska, Bolgarska, Nemčija in Skandinavske države, kjer pride na vsakega državljanca letno pol litra vina. Jugoslavije ne omenja ta francoska statistika. Ako bi bila Slovenija samostojna država, bi stala nedvomno na prvem mestu v tej statistiki...

New-York raste v višino

Stanovanjski problemi velikanskega mesta Newyork so v zadnjem času postali tako težki, da se že sedaj pripravljajo gradbeni program za bodočih 50 let. Arhitekti so mnenja, da se mesto nasprotno Londonu ne sme razvijati več horizontalno, ker bi delavne moči izgubile preveč časa, ko bi hodile iz tolke daljave na svoje delo. Radi pomankanja ali prihranka časa se mora mesto razvijati navzgor. Gradbeni načrt predvideva hiše s sto, stopetdeset in celo dvesto nadstropij, ki so pa nad zemljo zvezane tako med seboj, da n. pr. prebivalcem najvišjih nadstropij ni treba vožnje v pritličje z liftom, ampak da gredo lahko naravnost v ono hišo, ki je njihovu cilju najbližja in se tam spustijo v pritličje in na cesto. Hiše naj večje široki, v nasajene terase spremenjeni mostovi. V teh velikanskih hišah bodo spodaj zaloge in trgovine, na sredi uradi, zgoraj pa stanovanja. Mnoge take kolosalne zgradbe bodo mesta za sebe. Prebivalci bodo imeli v njih svoj urad, svojo restavracijo, svoj vrt in jim več tednov ne bo treba stopiti na cesto.

Trojna smrt v vodnjaku.

V poljski vasi Suha Vola je zadela te dni rodbino Pluskow težka nesreča. Vsi odrasli člani rodbine so bili zaposleni na polju. Doma so se mudili le 21letni sin Ignacij, ki je bil že z mladega slaboumen, in pa 7letna sestra in 5letni bratec. Malčka sta se, nič hudega sluteč, igrala na dvorišču, kar plane nenadoma med nju pobesneli Ignacij, zgrabi sestrico in bratca ter ju vrže v vodnjak. Isto je hotel storiti še z ostalimi otroci, ki jih je videl ne daleč vodnjaka. K sreči pa so mu ti ušli. Iz srda nad pobeglo ostalo dečo se je zagnal Ignacij sam v vodnjak. Kljub temu, da je več otrok videlo dejanje blazneža, niso tega nikomur povedali in so našli vasiščani šele po nekaj dneh čisto po naključju trojico vtopljenih v vodnjaku.

Katera je bolj štedljiva?

— K sreči sem poročil prav štedljivo ženo. Včeraj n. pr. mi je napravila iz neke stare kočemajke čedno kravato.

— To ni nič posebnega! Moja soproga si je pa predvčerajšnjim naredila iz moje kravate lepo novo obleko.

Hvaležnega se je izkazal

Nekaj izredno težko verjetnega se je pripetilo nedavno blagajničarki na nekem velikem pariškem kolodvoru. V velikem navalu potnikov, ki so jemali vozne listke za blizu in daleč, se je priril do blagajničnega okenca lepo oblečen gospod in lepo počasi nagovoril gospodično, kakor se ne bi nikamor mudilo: »Draga gospodična! Želim si nekje na deželi kupiti hišico, pa ne vem, za kateri kraj bi se odločil. Imenujte mi vi kako primerno mesto!« Blagajničarka je debelo pogledala čudnega potnika, a se je kmalu znašla v prirojenem humorju in mu res dala vozni listek neznanega kraja, ki ji je ravno prišel pod roko. Mož se je odpeljal in se naslednjega dne zopet vrnil. Pri blagajni je bila ista gospodična. Sredi najhujšega pritiska potnikov je pričel počasi pripovedovati nervozni blagajničarki: »Želim se vam zahvaliti, gospodična, za dober nasvet. Včeraj sem si kupil lepo hišico v divnem kraju, kar je pravzaprav vaša zasluga...« Iz žepa je potegnil zavitek, ga sunil skozi okence v pisarno in izginil. Ko ga je blagajničarka razvila, je našla v njem bankovec za tisoč frankov, ki ji ga je poklonil hvaležni neznanec... Vodstvo prizadetega urada na pariškem kolodvoru sedaj ne ve, kaj bi z denarjem, ker ne pozna zanimivega dobitnika.

Hiša duhov in strah v

Tisočere obiske ima dnevno v Varšavi neka hiša boli zakotne ulice. Najprej je v tej hiši stanoval neki oficir, ki se je ubil radi velike izgube pri kartah. Njegov stanovanjski naslednik, neki židovski fabrikant, je padel iz lifta ter se ubil, žena njegova se je zastrupila, tretji stanovalec je pa znorel. Tako nasilna smrt zaporedoma obiskuje eno stanovanje, v hiši so pa tudi druge nesreče na dnevnem redu. Če se nihče ne pone-sreči, je pa v lom ali pa ogenj. Po tej nesrečni hiši se ponoči sprehaja baje ženska postava z dolgim žalnim pajčolanom. Mnogi so jo videli in celo policija, ki je delala preiskavo, je naletela na njo. Za hišo strahov se zanima tudi politika. Desničarji trdijo, da uprizarjajo »strahove« rusko-sovjetski špijoni, levičarji so pa mnenja, da so si strah izmislili nazadnjaki.

Spominjajte se CMD

Maksim Gorki:

Otroška leta

30 Poslovenil dr. I. D.

Pritisnil sem se k toplemu boku prijednika in gledal z njim vred skozi črne veje jablan na rdeče nebo, sledil sem poletu brzih konopljenk, videl kako lisički lomijo suhe glavice maka, nabirajo njega trpkih zrn, kako prihaja s polja cunjasta, sivomodra megla z bakrenimi robovi, kako pod njo težko lete vrane k gnezdrom, na pokopališču. Vse je bilo lepo in nekako posebno, vsakdanjemu nerazumljivo in ne blizu.

Tu in tam me je globoko vzdihnivši vprašal:

»Lepo, bratec, ne? Da — da! Ali ti ni vlažno, hladno?«

Ko pa je nebo potemnelo, vse naokrog vzpuhlo, se napolnilo s sivim somrakom, je dejal:

»No, naj bo! Pojdiva...«

Med vrtnimi vrati je obstal in tiho rekel:

»Dobro babico imaš, — o, kakšna zemlja to!«

Zaprle je oči, se nasmehnil in na pol glasno, zelo goreče ponovil:

To naj mu bo v kazni dodeljeno, da ne bo pokoren ukazu zlega, da se za tujo vest ne bo skrival!...

»Ti brat, zapomni si to, dobro si zapomni!«

In, rineč me pred seboj, je vprašal:

»Ali znaš pisati?«

»Ne.«

»Nauči se. Ko pa se boš naučil, — zapisuj, kar babica pripoveduje, — to, brat, je zelo dobro...«

Spoprijateljila sva se. Od tega dne dalje sem hodil k »Lepi reči«, kadar sem hotel, sedel sem v skrinjo, v kateri so bile cunje, in neovirano sledil, kako topi svinec, greje med, in ko jih je razkalil, kuje železne ploščice na majhnem nakovalu z lahkim kladivom, ki ima lep ročaj, kako dela in žaga s kakor nitka tanko žago. In vse tehta na medeni tehtnici. Vlivaje v debele, bele čašice raznih tekočin, opazuje, kako se dimijo, polnijo sobo z jedkim duhom, gubanči čelo, gleda v debelo knjigo in godrnja, grize rdeče ustnice, ali pa tiho, s hripavim glasom za-teguje:

»O, roža saronska...«

»Kaj pa delaš?«

»Poskus, bratec...«

»Kakšen?«

»A, vidiš, ne znam ti povedati tako, da bi ti razumel...«

»Ded pravi, da morebiti delaš napačen denar...«

»Ded? Mm... Nu, neumnosti govori! Denar, bratec — je nepotrebna reč...«

»S čim pa boš kupil kruha?«

»No, da, bratec, kruh je treba plačati, res...«

»Vidiš? In govedino tudi...«

»Da, govedino tudi...«

Tiho, čudovito milo se začne smejati, me ščegeče za ušesom kakor psička in pravi:

»Nikakor se ne morem prepirati s teboj, — potolčeš me, bratec; bolje je, da molčim...«

Včasih je prekinil delo, sedel k meni, in dolgo sva gledala skozi okno, kako prši dež na strehe, na dvorišče, zarastlo s travo, kako jablane izgubljajo liste in postajajo gole. Govoril je »Lepa reč« malo, vselej le najpotrebnejše besede; kadar je želel obrniti moje zanimanje na kar si že bodi, me je tiho sunil, pokimal in pokazal z očesom.

Ničesar posebnega ne vidim na dvorišču, zaradi teh sunkov z laktom in teh kratkih besedi pa se mi vse zdi posebno značilno, vse si trdno vtisnem v spomin. Glej, po dvorišču teče mačka, obstala je pred svetlo lužo in, gledaje svojo podobo, dvigne mehko tačico, kakor da bi jo hotela udariti. — »Lepa reč« pa tiho pravi: »Mačke so ponosne in nezaupljive...«

Zlatordeči petelin Mamaj je zletel na vrtno ograjo, se razkoračil, zakrillil s perutnicami tako, da je skoraj omahnil, se razhudil, iztegnil vrat in srdito zakrullil.

»To je važen general, pa ne preveč pameten...«

Tam gre nerodni Valje, stopa po blatu, težko kakor konj; njegov koščeni obraz je napihnjen, s priprtimi očmi gleda v nebo, odkoder mu naravnost na prsi pada bela jesenska svetloba, — medeni gumb na njegovem jopiču žari, tatar obstane in ga otipava s krivimi prsti.

»Veseli se, kakor da bi bil dobil medaljo...«

Hitro in trdno sem se navezal na »Lepo reč«, postal mi je neobhodno potreben i v dnevih bridke žalosti i v času radosti. Molčeč, kakor je bil, mi ni branil govoriti o vsem, kar mi je prišlo v glavo, ded pa me je vselej zavrnil z osornim krikom:

»Ne blebetaj, hudičev mlin!«

Babica je bila že tako polna svojih razmišljanj, da tujih že več slišati, ne razumeti ni mogla.

»Lepa reč« je vedno pozorno poslušal mojo blebetavost, in čestokrat mi je z nasmehom govoril:

»No, bratec, to ni tako, to si si kar sam izmislil...«

In vselej so njegove opomnje padale o pravem času, bile so prepotrebne, — videl je nekako skozi, kaj se je godilo v mojem srcu in v moji glavi, videl vse besede, ki so bile preveč in nepravde, videl jih prej, predno sem jih mogel jaz izgovoriti, videl in jih odsekal z dvema prijaznima besedama:

»Lažeš, bratec!«

Neredkokrat sem nalašč izkušal to njegovo čarovniško sposobnost; izmislil sem si nekaj in pripovedoval, kako je bilo, on pa je malo poslušal, nato pa zanikajoče zmajal z glavo:

»Nu, lažeš, bratec...«

»Kako pa veš to?«

»Bratec, jaz vidim to...«

Čestokrat me je babica, ko se je odpravljala na trg po vodo, vzela s seboj, in nekoč sva videla, kako pektorica meščanov bije kmeta: podrli so ga na tla in ga trgali kakor psi psa. Babica je vrgla vedre s palice, mahala z njo, šla nad meščane, meni pa zavpila:

»Beži proč!«

Prestrašil sem se, stekel za njo, začel metati v meščane kamenje, babica pa je hrabro udrihala po njih z drogom, jih bila po hrbtih, po glavah. Prišli so še neki ljudje, meščani so zbežali in babica je začela izmivati potolčenega; njegov obraz je bil pohojen in še sedaj z odvratnostjo vidim, kako si je z umazanim prstom pritiskal nazaj odtrgano nosnico in tulil in kašljal, izpod prstov pa je brizgala kri babici v obraz, na njene prsi; tudi ona je kričala in se vsa tresla.

Ko sem prišel domov, sem stekel k prijedniku in mu začel pripovedovati o tej stvari; vrgel je delo od sebe, stopil predme, dvignil dolgo pilo, kakor sabljo, gledal name izpod očal nepremično in osorno, nato pa me je nenadoma prekinil in nenavadno prepričevalno dejal:

»Prekrasno, prav tako se je vse godilo! Zelo lepo!«

Prevzet od tega, kar sem videl, se nisem mogel načuditi njegovim besedam in sem hotel še govoriti, on pa

me je objel, šel sem in tja po sobi, se spotikal in dejal:

»Dovolj, ni treba več! Vse si že povedal, bratec, kar je treba, — razumeš? Vse!«

Obmolnil sem in bil užaljen; ko pa sem premislil, sem v svojo veliko osuplost, ki se je še dobro spominjam, spoznal, da me je prekinil o pravem času; resnično, vse sem že povedal.

»Ob teh slučajih, bratec, se ne vstavlja — to si ni dobro zapomniti!« je dejal.

Tu in tam je nepričakovano začel govoriti z menoj besede, ki so mi ostale v spominu za vse življenje. Pripovedoval sem mu o svojem sovražniku Ključnikovem, borcu iz Nove ulice, tolstem, debeloglavem dečku, katerega nisem zmogel v boju, pa tudi on mene ne. »Lepa reč« je z zanimanjem poslušal o moji bolečini in je rekel:

»To ni nič vredno; taka moč — ni moč! Prava moč je — v urnosti gibanja; čim urnejši si, tem močnejši si, si razumel?«

Naslednjo nedeljo sem poskusil hitreje delati s pestmi in z lahkoto sem premagal Ključnikovega. To je še bolj podžgalo moje zanimanje za besede prijednikove.

»Vsako stvar je treba znati vzeti — razumeš? To je zelo težko — znati vzeti!«

Razumel nisem ničesar, vendar pa sem si nehote zapomnil take in enake besede, zapomnil namreč zato, ker je bilo v preprostosti takih besed nekaj razburljivo tajnostnega: ni bilo treba nikakega posebnega znanja, pobrati kamen, vzeti kos kruha, čašico, kladivo!

V hiši pa so »Lepo reč« vse manj imeli radi; celo priliznjena mačka vselej najemnice mu ni skočila na kolena, med tem ko je lezla k vsem, in ni šla k njemu na njegov prijazen klic. Tepel sem jo zaradi tega, jo vlekel za uhlje in ji skoraj z jokom prigovarjal, naj se ga ne boji.

»Moja obleka diši po kislinah, zato mačka noče k meni«, je pomirjeval on, jaz pa sem vedel, da so vsi, celo babica, razlagali to drugače, vraževerno, neugodno in žaljivo zanj.

»Kaj pa siliš vanj?« me je jezno spraševala babica. — »Glej, naučil te bo vsega mogočega...«

(Dalje prihodnjič.)

Mali oglasi, ki služijo v poslovne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Prodajni stroj, Slovenska ul. 9. 1450

Trboveljski premog: kosovec Din 43.—, v kockah Din 41.— hrvatski kosovec Din 27.— pri odjemu vsaj 1000 kil, franco na dom dostavljen. M. Korošec, Maribor, Aleksandrova 28, dvorišče. 1445

Opremljene sobe in 1 prazna se oddajo. Vojašniška 18. 1452

Pomočnik za soljenje mesa (Salzer) se išče. Prednost imajo neozenjeni, mlade, dobre moči; pogoji voljni, plača po sposobnosti. Ponudbe poslati na firmo. A. Mitrovič i sinovi, Split. 1417

Foto - atelje v Langusovi ul. 5, na vogalu Vojašniškega trga pod imenom »Fotoportret«, ki se je preselilo iz Trga Svobode 3, se priporoča za obilen obisk. A. Lipovž. 1414

Klišeeje

vseh vrst, črtne in avtolipije, izdeluje po predloženih risbah, peropisih ali slikah za navaden tisk ali za finejšo izvedbo v eni ali več barvah točno po naročilu in v najkrajšem času

JUGOGRAFIKA

tiskarna in založna dr. z o. z.

LJUBLJANA

Sv. Petra nasip

23

Učenke

za belo šivanje in strojno vezenje se sprejmejo. Prednost imajo one, ki so večje ročnih del. Predstaviti pri Mimi Leinschitz, Sodna ulica 15/II. 1411

Naznanjam

cenj. občinstvu, da bom imel vsako soboto in nedeljo krvavice in jetrnice ter mesene pečene

klobase

kakor tudi pristna nova in stara datmatnska. Ijutomerska in hlaška vina. Vsak dan morske ribe. Za obilen obisk se priporoča Rud. Catuta, Jadranska klet, Maribor.

Baterije

za žepne svetiljke na debelo in drobno pri

Drago Rosina

Maribor, Vetrinjska 26

3 lesene zaprte barake

za garažo ali skladišče, skupn 15 m dolge, po 6 m globoke, radi prezidave ugodno na prodaj, tudi posamezno. — Vpašati: Maribor, Mlinska ulica 23, dvorišče

ANGLESKO IN CESKO SUKNO

v veliki izbiri in po najugodnejših cenah pri

FR. MAJER, GLAVNI TRG št. 9

Železnina Pinter & Lenard

Maribor

1368

skrajne cene! solidna oostrežba!